

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2016

Μάθημα: ΙΣΤΟΡΙΑ – ΛΥΣΕΙΣ

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Τρίτη, 31 Μαΐου 2016

08:00 – 11:00

1. Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από **έξι (6)** σελίδες και **τρία (3)** μέρη.
2. Να απαντηθούν **ΟΛΕΣ** οι ερωτήσεις και των τριών (3) μερών.

ΜΕΡΟΣ Α΄

(20 μονάδες)

A1. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας στο τετράδιο εξέτασής σας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος», δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

α. Η «γραμμή του εφικτού» υποδήλωνε την επίσημη και οριστική εγκατάλειψη της πολιτικής της ένωσης.

ΣΩΣΤΟ *Ιστορία της Κύπρου, σ. 289*

β. Κατά την περίοδο 1964–1967, οι Σοβιετικοί πίεζαν για την έναρξη ελληνοτουρκικού διαλόγου, για εξεύρεση λύσης του κυπριακού.

ΛΑΘΟΣ *Ιστορία της Κύπρου, σ. 283–284*

γ. Η κατάληψη και κατοχή της Κύπρου από την Αγγλία συμφωνήθηκε στα παρασκήνια του Συνεδρίου του Παρισιού το 1878.

ΛΑΘΟΣ *Ιστορία της Κύπρου, σ. 186*

δ. Το 1938 η Αυστρία ενσωματώθηκε στο Τρίτο Ράιχ, ως αποτέλεσμα εκβιαστικών ενεργειών του Βερολίνου.

ΣΩΣΤΟ *Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 111*

ε. Η Ιερή Συμμαχία αποσκοπούσε στην προώθηση των φιλελεύθερων και εθνικών κινημάτων.

ΛΑΘΟΣ *Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 12*

στ. Με το τέλος του Α΄ Βαλκανικού Πολέμου και τη Συνθήκη του Λονδίνου, η Κρήτη ενσωματώθηκε στην Ελλάδα.

ΛΑΘΟΣ *Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 69*

ζ. Η ίδρυση της Τρίτης Διεθνούς είχε ως σκοπό την προαγωγή της διεθνούς επανάστασης εναντίον του καπιταλισμού και των αστικών καθεστώτων.

ΣΩΣΤΟ *Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 96*

η. Το 1957 υπογράφηκε η Συνθήκη της Ρώμης, που κατοχύρωνε τις βασικές ελευθερίες της διακίνησης προϊόντων, κεφαλαίων και ατόμων.

ΣΩΣΤΟ *Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 155*

θ. Κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου, ο βασιλιάς Κωνσταντίνος

υποστήριζε την έξοδο της Ελλάδας από την ουδετερότητα.

ΛΑΘΟΣ Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 82

1. Για τη χρηματοδότηση του αναπτυξιακού του προγράμματος, ο Θεόδωρος Δηλιγιάννης συνήψε μεγάλα δάνεια με τράπεζες του εξωτερικού.

ΛΑΘΟΣ Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 61

(10 x 1 = 10 μονάδες)

- A2.** Καθένα από τα στοιχεία της στήλης Β αντιστοιχεί με μια προσωπικότητα της στήλης Α. Να γράψετε στο τετράδιο εξέτασής σας τους αριθμούς της **στήλης Α** και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της **στήλης Β** που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Προσοχή: Δύο (2) προσωπικότητες της στήλης Α περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β	ΣΕΛΙΔΕΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ
1. Στυλιανός Παττακός	δ. Δικτατορία των Συνταγματαρχών	<i>Ιστορία Νεότερου και Σύγχρονου Κόσμου, σ. 158</i>
2. Γκαμάλ Αμπντέλ Νάσερ	α. Πρωτεργάτης του Κινήματος των Αδεσμεύτων	<i>Ιστορία Νεότερου και Σύγχρονου Κόσμου, σ. 151</i>
3. Σκόμπυ		
4. Καραμανλής	γ. Συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου	<i>Ιστορία της Κύπρου, σ. 244</i>
5. Ρόμελ	β. Απώθηση Συμμάχων	<i>Ιστορία Νεότερου και Σύγχρονου Κόσμου, σ. 118</i>
6. Νταλαντιέ		
7. Παναγής Τσαλδάρης	ε. Λαϊκό Κόμμα	<i>Ιστορία Νεότερου και Σύγχρονου Κόσμου, σ. 106</i>

(5 x 2 = 10 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ Β΄

(45 μονάδες)

- B1.** Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. Δίκη της Νυρεμβέργης

(χρονικό πλαίσιο, σκοπός, ειδικότερες επιδιώξεις, αποτέλεσμα)

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 129

Χρονικό πλαίσιο:

1946. / Αμέσως μετά τη λήξη του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου.

(0,5 μονάδα)

Σκοπός:

Ο ΟΗΕ επιφορτίστηκε με τον εντοπισμό, τη σύλληψη και την παραδειγματική τιμωρία των ενόχων του Πολέμου.

(1 μονάδα)

Ειδικότερες επιδιώξεις:

Να λογοδοτήσουν οι υπεύθυνοι για:

1. την προπαρασκευή και την πρόκληση του Πολέμου,
2. τη διάπραξη εγκλημάτων πολέμου (κατά παράβαση των κανόνων που οφείλουν να διέπουν τη συμπεριφορά των εμπόλεμων),
3. τη διάπραξη εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας.

(3 x 1 = 3 μονάδες)

Αποτέλεσμα:

Καταδίκη (σε φυλάκιση ή) σε θάνατο ηγετικών στελεχών, πολιτικών και στρατιωτικών, της Γερμανίας. (Παράλληλα επιβλήθηκαν κυρώσεις σε υπεύθυνους για καταστροφές και βιαιότητες που διαπράχθηκαν κατά τη διάρκεια του Πολέμου.)

(0,5 μονάδα)

β. Μακεδονικός Αγώνας

(χρονικό πλαίσιο, αντίπαλες δυνάμεις, αιτία, τρόπος εκδήλωσης, αναφορά δύο [2] Ελλήνων ηρώων)

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 65–66**Χρονικό πλαίσιο:**

Αρχές 20ού αιώνα. / 1904–1908.

(0,5 μονάδα)

Αντίπαλες δυνάμεις:

Έλληνες, Βούλγαροι, (Οθωμανοί).

(1 μονάδα)

Αιτία:

Ο αγώνας / ανταγωνισμός για τη διεκδίκηση / τον έλεγχο / την ενσωμάτωση της Μακεδονίας ή τμήματός της (που ήταν τότε τμήμα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας).

(1 μονάδα)

Τρόπος εκδήλωσης:

- Αρχικά αγώνας / προσπάθεια Βουλγάρων και Ελλήνων για τον έλεγχο της εκπαίδευσης / των σχολείων / των δασκάλων και της θρησκευτικής συνείδησης / των εκκλησιών / των ιερέων. (1 μονάδα)
- Σύντομα πήρε ένοπλη μορφή με αντάρτικες ομάδες γηγενών και αντάρτικες ομάδες από την Ελλάδα και τη Βουλγαρία, που συγκρούονταν μεταξύ τους, καθώς και εναντίον των Οθωμανών. (1 μονάδα)

Δύο (2) Έλληνες ήρωες:

Παύλος Μελάς, Καπετάν Κώτας.

(0,5 μονάδα)

γ. Δεκατρία σημεία

(χρονικό πλαίσιο, επιδίωξη, άμεσα εμπλεκόμενα πρόσωπα, αναφορά δύο [2] σημείων, αποτέλεσμα)

Ιστορία της Κύπρου, σ. 277–279

Χρονικό πλαίσιο:

1963. / Πρώτη περίοδος / αρχές της Ανεξαρτησίας / Δημοκρατίας. **(0,5 μονάδα)**

Επιδίωξη:

Πρόταση τροποποίησης του κυπριακού συντάγματος, ώστε να καταργηθούν ή να περιοριστούν τα διαιρετικά και αρνητικά του στοιχεία. **(1 μονάδα)**

Άμεσα εμπλεκόμενα πρόσωπα:

Πρόεδρος Μακάριος και Αντιπρόεδρος Φαζίλ Κουτσιούκ. **(1 μονάδα)**

Δύο (2) σημεία:

Οποιαδήποτε δύο (2) από τα δεκατρία σημεία. **(2 x 1 = 2 μονάδες)**

Αποτέλεσμα:

Απορριπτική διακοίνωση της τουρκικής κυβέρνησης και απόρριψη των δεκατριών σημείων (απειλώντας ταυτόχρονα με στρατιωτική επέμβαση στην Κύπρο).

(0,5 μονάδα)

(Σύνολο: 3 x 5 = 15 μονάδες)

B2. Σε κείμενο έκτασης 230–250 λέξεων να εξηγήσετε πώς η οικονομική κρίση του 1929–1932 συνέβαλε στην κατάλυση της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και του φιλελευθερισμού. Να παρουσιάσετε με συντομία την άνοδο των κυριότερων αυταρχικών καθεστώτων στην Ευρώπη, κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου. Στο κείμενό σας να εντάσσονται λειτουργικά οι πιο κάτω όροι/έννοιες:

επιπτώσεις οικονομικής κρίσης, Κομμουνιστικό Κόμμα, σοσιαλισμός, φασισμός/φασιστική ιδεολογία, εθνικισμός, Εθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα

(15 μονάδες)

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 97–100, 104–105

Σύντομος πρόλογος – Εισαγωγή (ενδεικτικά):

- Κατά την πρώτη δεκαετία μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, επικρατεί ένα κλίμα αισιοδοξίας σχετικά με τη δυνατότητα να κυριαρχήσει η ειρήνη σε παγκόσμια κλίμακα (ίδρυση ΚΤΕ), παρουσιάζονται βήματα προόδου και μια αισθητή οικονομική – βιομηχανική ανάκαμψη τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Αμερική. /
- Η δεύτερη δεκαετία μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο σφραγίζεται από πολιτική, οικονομική και κοινωνική κρίση που οδηγεί στην έκρηξη του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου. /
- / ή άλλο συναφές. **(1 μονάδα)**

Ζητούμενα:

I. Επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης:

1. Οι διαδοχικές τραπεζικές πτωχεύσεις στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη.
2. Η απόσυρση των αμερικανικών κεφαλαίων από την Ευρώπη και ιδιαίτερα από τη Γερμανία
3. Η μείωση της βιομηχανικής παραγωγής.
4. Η μείωση των εμπορικών συναλλαγών σε παγκόσμια κλίμακα.
5. Η αποδιοργάνωση του διεθνούς νομισματικού συστήματος (με την υποτίμηση και της αγγλικής λίρας).
6. Η δραματική αύξηση της ανεργίας.
7. Ο κίνδυνος για ολοκληρωτική κατάλυση της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και του φιλελευθερισμού.

(5 x 1 = 5 μονάδες)

II. Άνοδος αυταρχικών καθεστώτων στην Ευρώπη:

1. (α) Στην ΕΣΣΔ, όπου κυβερνά το **Κομμουνιστικό Κόμμα**, ο Στάλιν επιχειρεί την οικοδόμηση του **Σοσιαλισμού**, υπό τη δική του συγκεντρωτική εξουσία.
(1 μονάδα)
(β) Επιβάλλει την κρατικοποίηση της καλλιεργήσιμης γης και της εκβιομηχάνισης (στο πλαίσιο μιας αυστηρά προγραμματισμένης οικονομίας) υπό τον πλήρη έλεγχο του κράτους.
(1 μονάδα)
2. Στην Ιταλία, ο Μπενίτο Μουσολίνι, εμπνευστής της **φασιστικής ιδεολογίας**, επιχειρεί να επιβάλει τον **εθνικισμό** και διεκδικεί να δημιουργήσει ένα ισχυρό κράτος.
(1 μονάδα)
(α) Σημειώνονται έξαρση της δύναμης και της βίας και επίκληση συνθημάτων υπέρ της κοινωνικής ισότητας.
(β) Η βαθμιαία ταύτιση κόμματος και κράτους θα απολήξει στην ολοκληρωτική κατάλυση των δημοκρατικών θεσμών.
(1 x 1 = 1 μονάδα)
3. Στη Γερμανία, το **Εθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα** του Αδόλφου Χίτλερ, (μετά την εκδήλωση της διεθνούς οικονομικής κρίσης και στη Γερμανία), αυξάνει τη δύναμή του.
(1 μονάδα)
(α) Η άνοδος του Κόμματος στηριζόταν στη χρήση αντιδημοκρατικών μεθόδων και στην άσκηση βίας κατά των αντιφρονούντων με την ανοχή των κρατικών οργάνων (και τη συγκατάβαση των μετριοπαθών πολιτικών σχηματισμών αντίθετων στον κομμουνισμό).
(β) Ο Χίτλερ ανακηρύχθηκε (το 1933) καγκελάριος και, μετά από δημοψήφισμα, (το 1934) κατάργησε τη δημοκρατία και αυτοαναγορεύθηκε πρόεδρος του γερμανικού κράτους, του Ράιχ, συγκεντρώνοντας όλες τις εξουσίες.
(γ) Το νέο καθεστώς διέθετε ένα πολύ αποτελεσματικό μηχανισμό προπαγάνδας.
(δ) Η αποτελεσματική αντιμετώπιση των προβλημάτων της οικονομίας, η μείωση της ανεργίας και η βίαιη καταστολή κάθε αντίδρασης συνέβαλαν στην ολοκληρωτική επικράτηση του ναζισμού στη Γερμανία.
(3 x 1 = 3 μονάδες)

Σύντομος επίλογος – Κατακλείδα (ενδεικτικά):

Η παγκόσμια οικονομική κρίση συντέλεσε στην πρόκληση σοβαρών πολιτικών και κοινωνικών προβλημάτων στην Ευρώπη. Η ΚΤΕ εξασθενεί δραματικά και τελικά καταρρέει, καθώς αποδεικνύεται ανίσχυρη, μεταξύ άλλων, να αναχαιτίσει την εκβιαστική πολιτική των ισχυρών κρατών με αυταρχικά καθεστώτα. / **ή άλλο συναφές.** (1 μονάδα)

- B3.** Σε κείμενο έκτασης 230–250 λέξεων να προσδιορίσετε τον χαρακτήρα της Ελληνικής Επανάστασης και να παρουσιάσετε με συντομία πώς οργανώθηκε η Επανάσταση από τους Έλληνες μέχρι τις παραμονές της έκρηξης της στις Ηγεμονίες, επισημαίνοντας τη σημασία που είχε για την Ευρώπη. (15 μονάδες)

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 9, 13–14, 16–17, 25, 31–32, 63

Σύντομος πρόλογος – Εισαγωγή (ενδεικτικά):

- Κατά τον 19ο αιώνα κυριαρχούν οι ιδεολογίες του φιλελευθερισμού και του εθνικισμού, που αποτέλεσαν τον άξονα γύρω από τον οποίο κινήθηκαν οι λαοί για την εξασφάλιση της πολιτικής και της εθνικής τους ανεξαρτησίας. /
- Κατά τον 19ο αιώνα αναπτύχθηκαν εθνικά και φιλελεύθερα κινήματα σε διάφορες χώρες της Ευρώπης και του κόσμου, όπου έφτασαν τα μηνύματα της Γαλλικής Επανάστασης. Έτσι και οι Έλληνες, υπό την επίδραση της επαναστατικής Γαλλίας, ανέπτυξαν ισχυρό εθνικό κίνημα που οδήγησε στην Ελληνική Επανάσταση του 1821. /
- / **ή άλλο συναφές.** (1 μονάδα)

Ζητούμενα:

I. Χαρακτήρας Ελληνικής Επανάστασης:

1. Η Επανάσταση του 1821 ήταν προϊόν εθνικού κινήματος, το οποίο αναπτύχθηκε κατά τις τελευταίες δεκαετίες του 18ου αιώνα και τις πρώτες του 19ου.
2. Η Ελληνική Εθνική Παλιγγενεσία, δηλαδή το εθνικό κίνημα των Ελλήνων, συγγένευε με τα εθνικά κινήματα της ίδιας εποχής στην Ευρώπη και παγκόσμια.
3. Το ελληνικό εθνικό κίνημα ήταν πολιτικό κίνημα που αποσκοπούσε στην απελευθέρωση του έθνους και στη συγκρότηση ανεξάρτητου εθνικού κράτους.
4. Το ελληνικό εθνικό κίνημα, ως πολιτικό κίνημα, αποσκοπούσε στη σύσταση αντιπροσωπευτικής και ευνομούμενης πολιτείας.
5. Οι Έλληνες προβάλλονταν ως απόγονοι και κληρονόμοι των αρχαίων Ελλήνων.
6. Οι Έλληνες ταυίζονταν με τους άλλους Ευρωπαίους και διακρίνονταν από τους Τούρκους.
7. Οι Έλληνες κατάγγελλαν την τουρκική κυριαρχία ως παράνομη και την εξουσία του Οθωμανού σουλτάνου ως αυθαίρετη.
8. Οι Έλληνες πρόβαλλαν το δικαίωμα να διεκδικήσουν την απελευθέρωσή τους από την κυριαρχία και την εξουσία των Τούρκων και να συστήσουν ανεξάρτητη και ευνομούμενη πολιτεία στη βάση των αρχών της εθνικής αυτοδιάθεσης και της λαϊκής κυριαρχίας.

(4 x 1,5 = 6 μονάδες)

II. Οργάνωση Επανάστασης:

1. Την οργάνωση της Ελληνικής Επανάστασης ανέλαβε η Φιλική Εταιρεία, μυστική οργάνωση που ιδρύθηκε το 1814 στην Οδησό της Ρωσίας.
2. Ιδρύθηκε από τρεις Έλληνες εμπόρους, τον Εμμανουήλ Ξάνθο, τον Νικόλαο Σκουφά και τον Αθανάσιο Τσακάλωφ, και είχε σημαντικά και δραστήρια στελέχη.
3. Η αρχική πρόθεση των συνωμοτών πατριωτών ήταν να προκληθεί, όταν παρουσιαζόταν η κατάλληλη ευκαιρία, γενική επανάσταση των Ελλήνων για την απελευθέρωση της πατρίδας από τους Οθωμανούς Τούρκους.
4. Στόχος των πατριωτών ήταν να κατηχήσουν στην Εταιρεία όσο το δυνατόν περισσότερους σημαίνοντες Έλληνες.
5. Στόχος τους, επίσης, ήταν να αναθέσουν την ηγεσία στον Ιωάννη Καποδίστρια, (υπουργό Εξωτερικών τότε της Ρωσίας), και μέσω αυτού να εξασφαλίσουν την υποστήριξη της Ρωσίας. Ο Καποδίστριας όμως αρνήθηκε να αναλάβει την ηγεσία (για διάφορους πολιτικούς/διπλωματικούς λόγους).
6. Η ηγεσία της Φιλικής Εταιρείας δόθηκε τελικά (το 1820) στον Αλέξανδρο Υψηλάντη, (Φαναριώτη στην καταγωγή), ο οποίος βρισκόταν στην υπηρεσία του Ρώσου τσάρου.
7. Ο Υψηλάντης φαίνεται ότι υπολόγιζε λιγότερο στην πρόκληση γενικής εξέγερσης των Ελλήνων και περισσότερο σε έναν ρωσοτουρκικό πόλεμο.

(4 x 1 = 4 μονάδες)

III. Σημασία:

- Οι Έλληνες με την Επανάσταση του 1821 κατόρθωσαν όχι μόνο να αποτινάξουν τον τουρκικό ζυγό, αλλά κατήργησαν έμμεσα την έννοια του «ζυγού» σε όλη την Ευρώπη.
- Επίσης, δημιούργησαν τις ηθικές και πολιτικές προϋποθέσεις για την εκδήλωση διάφορων εθνικών εξεγέρσεων στην Ευρώπη.
- Το εθνικό κίνημα των Ελλήνων υπήρξε πρότυπο για την εκδήλωση, αργότερα, εθνικών κινημάτων άλλων λαών, ειδικότερα στη Νοτιοανατολική Ευρώπη (Σέρβοι, Βούλγαροι, Ρουμάνοι κ.ά.).

(2 x 1,5 = 3 μονάδες)

Σύντομος επίλογος – Κατακλείδα (ενδεικτικά):

- Η Ελληνική Επανάσταση, με την επιτυχία της, εξασφάλισε την εθνική της ανεξαρτησία και, παράλληλα, αποτέλεσε φάρο για τα εθνικά και φιλελεύθερα κινήματα που ακολούθησαν. /
- Το 1830 υπογράφηκε το Πρωτόκολλο Ανεξαρτησίας και η νέα χώρα της Ευρώπης, η Ελλάδα, υπάγεται σε καθεστώς εγγύησης της εδαφικής της ακεραιότητας, της εθνικής της ανεξαρτησίας και του μοναρχικού πολιτεύματος από τις τρεις μεγάλες δυνάμεις της Ευρώπης, τη Μεγάλη Βρετανία, τη Γαλλία και τη Ρωσία. /
- / ή άλλο συναφές.

(1 μονάδα)

ΜΕΡΟΣ Γ΄

(35 μονάδες)

Προσοχή:

- Ορθή είναι η απάντηση που τεκμηριώνεται επαρκώς με βάση στοιχεία από τις πηγές που παρατίθενται, καθώς και άλλα ιστορικά γεγονότα / στοιχεία.
- Η αντιγραφή αυτούσιων χωρίων από τις πηγές, χωρίς περαιτέρω επεξεργασία τους, αξιολογείται με μηδέν μονάδες.

Γ1.

(10 μονάδες)

ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ!

Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν, 15ην Ἰανουαρίου, 1950
ἡ δούλη πατρίς σας Κύπρος σᾶς καλεῖ
νὰ ἐκτελέσετε τὸ καθῆκόν σας.

Προσέλθετε ὅλοι καὶ ὅλες εἰς τοὺς ἰ. ναοὺς καὶ θέσατε τιμητικῶς τὴν ὑπογραφήν σας

Εἰς τὸ

ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ ΤΗΣ ΕΘΝΑΡΧΙΑΣ

διὰ νὰ διαδηλώσετε ὅτι ὁ μοναδικὸς καὶ ζωντὸς πόθος σας εἶναι

Ἡ Ἐνωσις καὶ Μονοῖα Ἡ Ἐνωσις Μετὰ τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος

Ἡ φωνὴ τῆς Κύπρου πρέπει νὰ ἀκουσθῆ τὴν ΚΥΡΙΑΚΗΝ, 15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ, ΔΙΑΤΟΡΟΣ, ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΒΑΡΥΤΙΚΗ εἰς ὅλοκληρον τὸν κόσμον. Τοῦτο ζητεῖ παρ' ἡμῶν ἡ ΜΗΤΗΡ ΕΛΛΑΣ, ἡ ὁποία σπαράσσεται δεινῶς, θλέπτουσα τὰ τέκνα τῆς μακρὰν τῶν ἀγκαλιῶν τῆς.

Ἡ Μεγάλη Βρετανία εἶναι ὑπόχρεως ἔναντι ὅλων τῶν φιλελευθέρων λαῶν τῆς γῆς νὰ μᾶς ἀποδώσῃ τὴν Ἐλευθερίαν μας. Καὶ θὰ ὑποχρεωθῆ νὰ τὸ πράξῃ, ὅταν ἡμεῖς ἀποφασιστικῶς, ἀλλὰ καὶ εἰρηνικῶς, τὸ ζητήσωμεν.

ΕΛΛΗΝΙΚΕ ΚΥΠΡΙΑΚΕ ΛΑΕ,

Ἐκτέλεσε τὴν 15ην ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ τὸ καθῆκόν σου καὶ θὰ ὑποχρεωθῆ ἡ Βρετανία νὰ πράξῃ τὸ ἰδικόν της. Οὐδεὶς λαός, ἐπιθυμῶν νὰ ζῆσῃ ἐλεύθερος, παρέμεινέ ποτε δοῦλος. Αὐτὸ διδάσκει ἡ Ἱστορία. Καὶ εἶναι ἱστορικὴ ἐπιταγὴ νὰ ζήσωμεν καὶ ἡμεῖς πλέον ἐλεύθεροι.

ΖΗΤΩ Ἡ Ἐνωσις!

Πηγή: Πασχάλης Κιτρομηλίδης, «Το Κυπριακό Ζήτημα», στο *Θέματα Ἱστορίας*,
Εκδόσεις ΟΕΔΒ, Αθήνα 2007, σ. 143

Αφού μελετήσετε την πιο πάνω προκήρυξη και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

- α. Να γράψετε σε ποιο γεγονός αναφέρεται η πιο πάνω προκήρυξη, ποιο είναι το περιεχόμενό της και ποιο υπήρξε το αποτέλεσμα.

(3 μονάδες)

Ἱστορία τῆς Κύπρου, σ. 229

Γεγονός:

Το ενωτικό δημοψήφισμα που αποφάσισε να διενεργήσει το 1950 (η Εθναρχία, επικεφαλής της οποίας ήταν ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Β΄). (1 μονάδα)

Περιεχόμενο προκήρυξης:

- Ο ελληνικός κυπριακός λαός καλείται να εκτελέσει το καθήκον του και να ψηφίσει (την Κυριακή, 15 Ιανουαρίου 1950) υπέρ της ένωσης με τη μητέρα Ελλάδα.
- Η Μεγάλη Βρετανία οφείλει να ανταποκριθεί στο αίτημα του ελληνικού κυπριακού λαού για αυτοδιάθεση – ένωση.
- Πρόκειται για ειρηνική διεκδίκηση του ελληνικού κυπριακού λαού.

(2 x 0,5 = 1 μονάδα)

Αποτέλεσμα:

Στο δημοψήφισμα το 95,7% των Ελλήνων Κυπρίων ψήφισε υπέρ της ένωσης, αλλά δεν έφερε κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα. (1 μονάδα)

- β. Να αναφέρετε ποια πολιτική ακολούθησε η Μεγάλη Βρετανία μετά το αποτέλεσμα που σχετίζεται με την πιο πάνω προκήρυξη και αφορά το θέμα της Κύπρου. Να εξηγήσετε τους λόγους για τους οποίους επέμενε σε αυτήν την πολιτική.

(5 μονάδες)

Ιστορία της Κύπρου, σ. 229–230**Πολιτική Μεγάλης Βρετανίας:**

- (Μετά το δημοψήφισμα του 1950), η Μεγάλη Βρετανία διατήρησε την αδιάλλακτη πολιτική στο θέμα της Κύπρου.
- Ο υπουργός εξωτερικών (Άντονι Ήντεν) και ο υπουργός αποικιών (Χόπκινσον) δήλωσαν, με σκληρή γλώσσα, ότι αποκλείεται η παραχώρηση της Κύπρου στην Ελλάδα («ουδέποτε»).
- Η Αγγλία ενθάρρυνε την Τουρκία να εμφανιστεί ως δυναμικός διεκδικητής, με υπέρμετρες αξιώσεις, στην Κύπρο.

(2 x 1 = 2 μονάδες)

Λόγοι της πολιτικής:

1. Η Κύπρος αποτελούσε πολύτιμη βάση για την εξασφάλιση των πολιτικών, στρατιωτικών και οικονομικών συμφερόντων του δυτικού κόσμου.
Η Κύπρος βρίσκεται:
2. στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων,
3. πολύ κοντά στην Παλαιστίνη,
4. κοντά στην πετρελαιοφόρα Μέση Ανατολή,
5. δίπλα από τη διώρυγα του Σουέζ,
6. κοντά στην Κιλικία (σε μια εποχή κατά την οποία αυξανόταν η σοβιετική επιρροή).

(3 x 1 = 3 μονάδες)

- γ. «Ούδεις λαός, έπιθυμῶν νὰ ζήση ἐλεύθερος, παρέμεινέ ποτε δοῦλος. Αὐτὸ διδάσκει ἡ Ἱστορία», αναφέρεται στην πιο πάνω προκήρυξη. Να σχολιάσετε την πιο πάνω θέση, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με αναφορά σε ένα (1) παράδειγμα από τη νεότερη-σύγχρονη ιστορία.

(2 μονάδες)

Σχολιασμός μαθητή/τριας, με τεκμηρίωση με ένα (1) παράδειγμα από τη νεότερη-σύγχρονη ιστορία:

Στην απάντηση μπορεί να δοθεί παράδειγμα από το Κεφάλαιο Α΄ (2. Τα εθνικά και φιλελεύθερα κινήματα στην Ευρώπη, 3. Η Ελληνική Επανάσταση του 1821 – Ένα μήνυμα ελευθερίας για την Ευρώπη), το Κεφάλαιο Β΄ (4. Εθνικά κινήματα στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, 5. Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι [1912 – 1913]), το Κεφάλαιο ΣΤ΄ (4. Η αποαποικιοποίηση και ο Τρίτος Κόσμος). / ή άλλο συναφές. **(2 μονάδες)**

Γ2.

(10 μονάδες)

Ο Βενιζέλος διέθετε την ικανότητα να προσαρμόζεται στην εκάστοτε πραγματική κατάσταση. Όταν, μετά τις εκλογές του 1920, επήλθε η Μικρασιατική Καταστροφή, συνειδητοποίησε –αυτός, που είχε εδράσει την πολιτική του στο αλυτρωτικό όραμα– ότι η στρατηγική της Μεγάλης Ιδέας αποτελούσε πλέον παρελθόν. Ήδη στις 13 Οκτωβρίου 1922 αποφαινόταν ουσιαστικά υπέρ της υποχρεωτικής ανταλλαγής των πληθυσμών, με τη σκέψη να απαλλαγεί και η Ελλάδα από την επιβαρυντική παρουσία εκατοντάδων χιλιάδων τουρκογενών μουσουλμάνων· και, επιπλέον, κατανοούσε ότι η νέα πραγματικότητα επέτασσε την αποκατάσταση σχέσεων ειλικρινούς φιλίας και εποικοδομητικής συνεργασίας με τον πρώην πολέμιο [...]. Στη Λωζάννη, κατά τη διάρκεια της σχετικής συνδιάσκεψης, ο Βενιζέλος έσπευδε σε απευθείας επαφή με τον Ισμέτ, αρχηγό της τουρκικής αντιπροσωπίας, να προσβλέψει, από τον Μάιο του 1923, στην επίλυση κάθε εκκρεμούς διαφοράς· και ως πρωθυπουργός, με την επιστολή του, στις 30 Αυγούστου 1928, προς τον Τούρκο ομόλογό του, τόνιζε ότι δεν υπήρχαν πλέον εδαφικές βλέψεις της μιας χώρας απέναντι στην άλλη. Η οδός για τη διμερή συμφωνία της 30ής Οκτωβρίου 1930 είχε ανοίξει...

Κωνσταντίνος Σβολόπουλος, Ο Κωνσταντίνος Σβολόπουλος για το έργο και τη δράση εννέα πολιτικών ανδρών, Εκδόσεις Ίκαρος, Αθήνα 2015, σ. 153

Αφού μελετήσετε το πιο πάνω παράθεμα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

- α.** «... η στρατηγική της Μεγάλης Ιδέας αποτελούσε πλέον παρελθόν». Ποια κατάσταση στην Ελλάδα οδήγησε τον Ελευθέριο Βενιζέλο στη συνειδητοποίηση του ανέφικτου της Μεγάλης Ιδέας, μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή και τη Συνθήκη της Λωζάννης; Πώς ορίζεται η πολιτική της Μεγάλης Ιδέας για τον ελληνισμό, όπως διαμορφώθηκε από την ίδρυση του ελληνικού κράτους;

(5 μονάδες)

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 31, 34, 93

Κατάσταση στην Ελλάδα:

Η Ελλάδα:

- έχει νικηθεί στρατιωτικά,
- είναι πολιτικά διχασμένη,
- είναι διεθνώς απομονωμένη,
- απειλείται από τις γειτονικές χώρες,
- είναι οικονομικά κλονισμένη,
- είναι υποχρεωμένη να περιθάλψει περισσότερο από ένα εκατομμύριο πρόσφυγες.

(4 x 0,5 = 2 μονάδες)

Ορισμός της Μεγάλης Ιδέας:

- Μετά την ίδρυση του ελληνικού κράτους (1830), η περιορισμένη εδαφική επικράτεια του νέου κράτους και η επιθυμία για διεύρυνση των ελληνικών συνόρων συνέβαλαν στην ανάπτυξη της Μεγάλης Ιδέας.
- Η επιθυμία για την απελευθέρωση των αλύτρωτων ιστορικών τόπων και την ένταξη των ελληνικών πληθυσμών που κατοικούσαν σε αυτούς οδήγησε στην ανάπτυξη της πολιτικής του αλυτρωτισμού.
- Το εθνικό όραμα της Μεγάλης Ιδέας και ο αλυτρωτισμός υιοθετήθηκαν ως επίσημη εθνική πολιτική του κράτους, σφραγίζοντας τη ζωή και την ιδεολογία του ελληνισμού (μέχρι τις αρχές του 20ού αιώνα). **(2 x 1,5 = 3 μονάδες)**

β. Σε ποιες ενέργειες προέβη ο Ελευθέριος Βενιζέλος, στην εξωτερική πολιτική, αμέσως μετά την εκλογή του ως πρωθυπουργού το 1928;

(3 μονάδες)

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 103

Ενέργειες Βενιζέλου:

Το 1928, μετά την επάνοδό του στην εξουσία:

1. συνομολόγησε σημαντικές διμερείς συμφωνίες με την Ιταλία και τη Γιουγκοσλαβία,
2. συνομολόγησε συμφωνία με (τον πρώην πολέμιο) την Τουρκία (Ελληνοτουρκικό Σύμφωνο Φιλίας, 1930),
3. αποκατάστησε φιλικές σχέσεις με τη Μεγάλη Βρετανία και τη Γαλλία,
4. υποστήριξε ανεπιφύλακτα το σχέδιο Μπριάν για την ευρωπαϊκή ενοποίηση. **(3 x 1 = 3 μονάδες)**

γ. «Ο Βενιζέλος διέθετε την ικανότητα να προσαρμόζεται στην εκάστοτε πραγματική κατάσταση». Να εκφράσετε την άποψή σας για την πιο πάνω θέση του συγγραφέα, εξηγώντας την πολιτική του Βενιζέλου στη συγκεκριμένη ιστορική φάση.

(2 μονάδες)

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 102–103

Άποψη μαθητή/τριας για θέση συγγραφέα (ενδεικτικά):

Ο Βενιζέλος, μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή και τη Συνθήκη της Λωζάννης, απέδειξε ότι ήταν ρεαλιστής / πραγματιστής / πολιτικός, που αντιλαμβανόταν και αποδεχόταν τις νέες συνθήκες / την πραγματικότητα, όποια και αν ήταν αυτή, και ότι, στην ανάγκη, έπρεπε να αλλάξει πολιτική γραμμή / να προσαρμόσει την πολιτική του γραμμή, (εγκαταλείποντας ακόμη και το όραμα της Μεγάλης Ιδέας), ούτως ώστε να βελτιώσει/ανακάμψει την οικονομική, κοινωνική, εσωτερική και εξωτερική πολιτική της Ελλάδας. Αυτό σήμαινε ακόμη και την αποκατάσταση σχέσεων φιλίας και συνεργασίας με τον πρώην πολέμιο, την Τουρκία. Η νέα του αντίληψη εδραζόταν κυρίως στην πεποίθηση ότι η εξυπηρέτηση των βασικών συμφερόντων της χώρας απαιτούσε μακρά περίοδο σταθερότητας και ειρήνης. Στο τέλος της δεκαετίας κατόρθωσε, κάτι ιδιαίτερα σημαντικό στο διεθνές πεδίο, να ανορθώσει το διπλωματικό κύρος της Ελλάδας. / **ή άλλο συναφές.**

(2 μονάδες)

I.

Πηγή: John W. Young, *Η Ευρώπη του Ψυχρού Πολέμου, 1945–1991: Πολιτική Ιστορία*, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2002, σ. 16

II. Το σχέδιο Μάρσαλ υποτίθεται ότι απευθυνόταν προς όλους τους Ευρωπαίους και στα τέλη Ιουνίου ο Μολότωφ ήρθε στο Παρίσι για να συζητήσει το θέμα με το Βρετανό και το Γάλλο υπουργό Εξωτερικών [...]. Αλλά η δυνατότητα της Ρωσίας να δεχτεί καπιταλιστική οικονομική βοήθεια βρισκόταν υπό αμφισβήτηση και ο Μολότωφ αποχώρησε από τις συνομιλίες του Παρισιού στις 2 Ιουλίου, διαμαρτυρόμενος ότι το σχέδιο Μάρσαλ θα οδηγούσε στη βιομηχανική αναγέννηση της Γερμανίας και θα υπονόμειε την οικονομική ανεξαρτησία των ευρωπαϊκών χωρών, που θα γίνονταν ανδρείκελα* των ΗΠΑ. Οι Σοβιετικοί ήδη ανησυχούσαν για τη δημιουργία από την Αμερική ενός παγκόσμιου δικτύου στρατιωτικών βάσεων, για το γεγονός ότι η Ουάσιγκτον κατείχε την ατομική βόμβα και για την οικονομική της δύναμη, απέναντι στα οποία τίποτε αντίστοιχο δεν μπορούσε να αντιπαρατάξει η ΕΣΣΔ. Αυτό που φαίνεται ότι ανησύχησε περισσότερο τους Ρώσους σχετικά με το σχέδιο Μάρσαλ ήταν ο πειρασμός που αντιπροσώπευε για τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Αυτό που στην Αμερική είχε παρουσιαστεί ως προσφορά για την επίλυση των οικονομικών προβλημάτων της Ευρώπης θεωρήθηκε από τη Μόσχα ως μια απόπειρα, με τη χρησιμοποίηση αμερικανικών δολαρίων, να υπονομευθεί ο σοβιετικός έλεγχος πάνω στην Ανατολική Ευρώπη, στο ακριβοπληρωμένο δηλαδή έπαθλο της Ρωσίας κατά τον πόλεμο.

* ανδρείκελο = αυτός που στερείται αυτενέργειας, αυτοβουλίας και κατευθύνεται από άλλους

Πηγή: John W. Young, *Η Ευρώπη του Ψυχρού Πολέμου, 1945–1991: Πολιτική Ιστορία*, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2002, σ. 45–46

Αφού παρατηρήσετε τον πιο πάνω χάρτη και μελετήσετε το πιο πάνω παράθεμα, αξιοποιώντας παράλληλα και τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

- α. Να προσδιορίσετε το χρονικό και ιστορικό πλαίσιο, όπως συνάγεται από τον χάρτη I και το παράθεμα II, και να αναφέρετε τις συμμαχίες που δημιουργήθηκαν την περίοδο αυτή, αναφέροντας τρεις (3) χώρες από τον χάρτη I που συμμετείχαν στην καθεμία.

(6 μονάδες)

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 139–140, 142–146, 148–149

Χρονικό πλαίσιο:

Μετά τη λήξη του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου, το 1945, ξεκινά η λεγόμενη μεταπολεμική περίοδος στον κόσμο ή/και η αρχική φάση του «Ψυχρού Πολέμου». **(1 μονάδα)**

Ιστορικό πλαίσιο:

1. Κατά την περίοδο αυτή επήλθαν τεράστιες αλλαγές στο διεθνές σύστημα. Το σύστημα μεταβάλλεται σε διπολικό, όπου τους δύο πόλους αποτελούν οι υπερδυνάμεις ΗΠΑ και ΕΣΣΔ. Δημιουργήθηκαν, έτσι, στον κόσμο δύο μεγάλοι συνασπισμοί κρατών, ο δυτικός με ηγέτη τις ΗΠΑ και ο ανατολικός με ηγέτη την ΕΣΣΔ, ο ανταγωνισμός των οποίων, (αν και έντονος), δεν εξελίχτηκε ποτέ σε ένοπλη σύγκρουση και για αυτό έγινε γνωστός ως «Ψυχρός Πόλεμος».
2. Οι δύο δυνάμεις ΗΠΑ και ΕΣΣΔ είχαν διαφορετικές μορφές οικονομικής και πολιτικής οργάνωσης και ο διπολισμός αντανάκλασε και την ιδεολογική αντιπαράθεση του ανατολικού και του δυτικού κόσμου, κομμουνισμού και καπιταλισμού αντίστοιχα.
3. Μετά το 1945, η αμερικανική κυβέρνηση ανήγγειλε τη χορήγηση οικονομικής βοήθειας στην Ευρώπη, για ανασυγκρότηση στον οικονομικό τομέα, το Σχέδιο Μάρσαλ (1947), το οποίο έγινε δεκτό μόνο από τη Δυτική Ευρώπη.
4. Το Σχέδιο Μάρσαλ προκάλεσε τη δυσπιστία της ΕΣΣΔ έναντι των ΗΠΑ. Σε απάντησή της η ΕΣΣΔ ενέτεινε τον έλεγχο στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και προέβη σε ενέργειες (αποκλεισμός του Βερολίνου) που φόβισαν τη Δύση.

(2 x 1 = 2 μονάδες)

Συμμαχίες:

1. (α) Η συμμαχία του NATO (Βορειοατλαντικό Σύμφωνο) / δυτικός συνασπισμός, (μεταξύ των ΗΠΑ και των δυτικοευρωπαϊκών χωρών το 1949). **(0,5 μονάδα)**
(β) Αναφορά τριών (3) μελών από τον χάρτη I (π.χ. Μεγάλη Βρετανία, Γαλλία, Ιταλία, Ελλάδα). **(1 μονάδα)**
2. (α) Το Σύμφωνο της Βαρσοβίας / ανατολικός συνασπισμός, (μεταξύ της ΕΣΣΔ και των ανατολικών χωρών της Ευρώπης το 1955). **(0,5 μονάδα)**
(β) Αναφορά τριών (3) μελών από τον χάρτη I (π.χ. Πολωνία, Ρουμανία, Τσεχοσλοβακία, Ανατολική Γερμανία). **(1 μονάδα)**

- β. Να καταγράψετε τις ανησυχίες των Ρώσων, σχετικά με την ανάμειξη των ΗΠΑ στην Ευρώπη, σύμφωνα με το παράθεμα II. Ποια, κατά τη γνώμη σας, ήταν η σημαντικότερη ανησυχία των Ρώσων; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

(5 μονάδες)

Ανησυχίες των Ρώσων:

1. Το σχέδιο Μάρσαλ θα οδηγούσε στη βιομηχανική αναγέννηση της Γερμανίας.
2. Το σχέδιο Μάρσαλ θα υπονόμειε την οικονομική ανεξαρτησία των ευρωπαϊκών χωρών.
3. Με το σχέδιο Μάρσαλ οι ευρωπαϊκές χώρες θα γίνονταν ανδρείκελα των ΗΠΑ.
4. Οι ΗΠΑ θα δημιουργούσαν ένα παγκόσμιο δίκτυο στρατιωτικών βάσεων.
5. Η Ουάσιγκτον κατείχε την ατομική βόμβα.
6. Οι ΗΠΑ κατείχαν μεγάλη οικονομική δύναμη.
7. Οι ΗΠΑ, γενικά, με τη χρησιμοποίηση του δολαρίου, θα υπονόμειαν τον σοβιετικό έλεγχο πάνω στην Ανατολική Ευρώπη.

(3 x 1 = 3 μονάδες)

Άποψη μαθητή/τριας:

Κατάθεση άποψης μαθητή/τριας για τη σημαντικότερη ανησυχία των Ρώσων, με αιτιολόγηση.

(2 μονάδες)

- γ. Να παρουσιάσετε δύο (2) σημαντικές κρίσεις του Ψυχρού Πολέμου που εκδηλώθηκαν κατά την περίοδο 1960–1965.

(4 μονάδες)

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 146–147

1η Κρίση – Βερολίνο:

- (Το 1961) η ΕΣΣΔ και η Ανατολική Γερμανία ανήγειραν γύρω από το Δυτικό Βερολίνο το περιβόητο Τείχος, ώστε να εμποδίσουν την επικοινωνία μεταξύ των δύο τμημάτων της πόλης και τη διαφυγή Ανατολικογερμανών (κυρίως νέων) στη Δύση. **(1 μονάδα)**
- Πολλοί Ανατολικογερμανοί, (στα επόμενα χρόνια), έχασαν τη ζωή τους προσπαθώντας να περάσουν το Τείχος και να διαφύγουν στη Δύση, η οποία κατήγγειλε την ανέγερση του Τείχους (ως εκδήλωση βαρβαρότητας). Το Τείχος έγινε το σύμβολο της διαίρεσης της Ευρώπης, έως την πτώση του (το 1989). **(1 μονάδα)**

2η Κρίση – Κούβα:

- (Το 1962) οι Αμερικανοί ανακάλυψαν ότι στην Κούβα (φιλοσοβιετική – Φιντέλ Κάστρο) επρόκειτο να εγκατασταθούν σοβιετικοί πύραυλοι, που θα μπορούσαν να πλήξουν τις ΗΠΑ. **(1 μονάδα)**
- Ο αμερικανικός στόλος απέκλεισε την Κούβα, όπου κατευθυνόταν σοβιετικός στόλος, και, ενώ όλα έδειχναν ότι θα μπορούσε να ξεκινήσει νέος πόλεμος, οι ηγέτες των ΗΠΑ (Τζον Κένεντυ) και της ΕΣΣΔ (Νικίτα Χρουστσόφ) συμφώνησαν τελικά να μην εγκατασταθούν σοβιετικοί πύραυλοι στην Κούβα. **(1 μονάδα)**

3η Κρίση – Βιετνάμ:

- Στις αρχές της δεκαετίας του 1960 ξέσπασε εμφύλια διαμάχη στο Νότιο Βιετνάμ. Στη διαμάχη αυτή το Βόρειο Βιετνάμ ενίσχυε τις κομμουνιστικές δυνάμεις. **(1 μονάδα)**
- Οι Αμερικανοί παρεμβαίνουν αποφασιστικά με την αποστολή στρατιωτικών συμβούλων. Ακολούθησε αποστολή αεροπορικών δυνάμεων και (από το 1964) επίγειων δυνάμεων. **(1 μονάδα)**